

EU-ASIOIDEN KÄSITTELY SUOMESSA

Tommi Peuhkurinen

14.5.2019

Eduskunnan kirjasto

Esityksen rakenne

- I EU-asiain käsittely valtioneuvostossa
- II EU-asiain käsittely eduskunnassa
- III Lobbaus eli edunvalvonta Euroopan unionissa
- IV Suomen EU-puheenjohtajuus 2019

I Käsittely valtioneuvostossa

- <http://valtioneuvosto.fi/tietoa/eu-asioiden-kasittely>
- Ennakointi ja vireilletulo (vastuuvalmistelija jo Brysselissä)
- EUTORI=EU-asiain hallintajärjestelmä
- EUTORI-asia jokaiselle uudelle EU-säädösehdotukselle

- Valtioneuvoston kanslia: ehdotus EU-asian vastuuministeriöksi
- Merkittävissä EU-asioissa EUTORI-asia ennakoivasti ennen säädösehdotusta

Suomen kannan valmistelu valtioneuvostossa ja EU-asian **yhteensovittaminen**

- poikkeuksellinen yhteensovittamisjärjestelmä
- virkamiesvalmistelu, EU-ministerivaliokunta, EU-asiain komitea, sen asettamat jaostot, eduskunnan informointi. Suomen pysyvä edustusto.
- Vastuuvalmistelija: E-kirje/U-kirjelmä/perusmuistio.
- <http://vnk.fi/suomen-eu-politiikka>

EU-ministerivaliokunta

- tärkein toimielin VN:ssä, pj pääministeri
- Suomen toimintalinjat Ministerineuvoston kokouksiin
- esittelijänä toimivaltainen ministeri
- sihteeristönä VNK:n EU-asioiden osasto
- Ahvenanmaan maakunnan hallituksen pj mukana Ahvenanmaan asioissa

Valtioneuvoston kanslian EU-asioiden osasto

- EU-asioiden yhteensovittaminen VN:ssa ja kansallisen yhteensovittamisjärjestelmän toimivuus
- EU-ministerivaliokunnan sihteeristö
- edustettuna EU-asiain komitean asettamissa jaostoissa
- Eurooppa-neuvoston kokousten valmistelu
- EU:n institutionaalisiin kysymyksiin liittyvät tehtävät

EU-asioiden komitea

- ministeriöt, tasavallan presidentin kanslia, oikeuskanslerin virasto, Suomen Pankki, Ahvenanmaan maakuntahallitus
- useita ministeriöitä koskevia EU-asioita, esim hallituksen vuosittaisia EU-politiikan avaintavoitteita
- unionin toimielimiin lähetettävät kansalliset asiantuntijat
- 3-4 kertaa vuodessa

EU-jaostot

- EU-asioiden komitea: 36 sektorikohtaista valmistelujaostoa
- jaostojärjestelmä virkamiesvalmistelun perusrakenne
- pj ja siht toimivaltaisesta ministeriöstä
- laaja kokoonpano: etujärjestöt ja sidosryhmät
- suppea kokoonpano: toimivaltaiset ministeriöt ja keskusvirastot

Suomen pysyvä edustusto Brysselissä

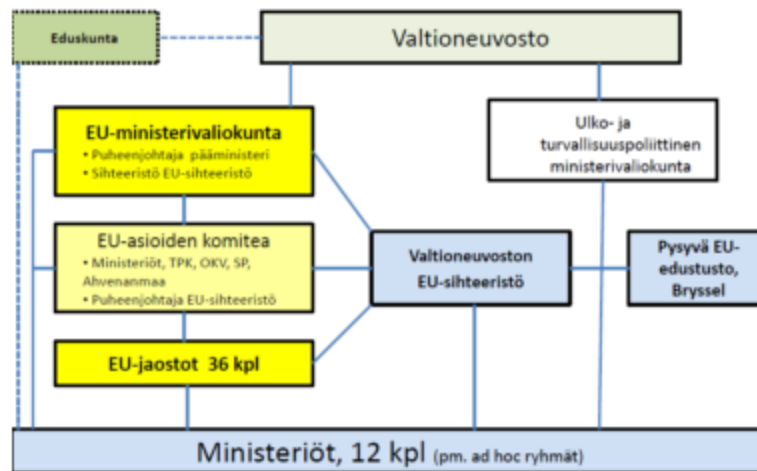
- <http://www.finland.eu/Public/Default.aspx>
- EU-edustusto valmistelee EU:n neuvoston päätöksiä Suomen hallituksen ohjeiden pohjalta
- valmistelussa virkamieskomiteat: tärkein Coreper, jäsenvaltioiden pysyvien edustajien komitea
<https://finlandabroad.fi/web/eu/edustusto-ja-euroopan-unionin-neuvosto>
- Coreperin apuna yli 200 työryhmää

EU-tuomioistuin- ja -rikkomusasiat

- <http://vnk.fi/eu/tuomioistuinasiat>

Ulkoasiainministeriön oikeuspalvelun EU-tuomioistuinasiat-yksikkö: Suomen edustaminen Suomea vastaan käynnistämässä rikkomusasioissa ja EU-tuomioistuimessa vireillä olevissa oikeudenkäyntiasioissa.

EU-asioiden yhteensovittaminen valtioneuvostossa

II EU-asiain käsittely eduskunnassa

- https://www.eduskunta.fi/FI/euasiat/Sivut/EU-asiat_paasivu.aspx
- Eduskunnassa keskeinen toimija unioniasioissa: suuri valiokunta. Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat asiat käsittelee ulkoasiainvaliokunta. Erikoisvaliokunnat ovat lausunnon antajia.
- Valtioneuvosto toimittaa Suomen perustuslain 96 § ja 97 § mukaisesti eduskunnalle tietoja EU-asioista ja niitä koskevasta päätöksenteosta, jotta eduskunta voi ottaa kantaa niiden käsittelyyn mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Suuri valiokunta

- https://www.eduskunta.fi/FI/lakiensaataminen/valiokunnat/suuri_valiokunta/Sivut/default.aspx
- Suuri valiokunta tekee päätöksen eduskunnan kannasta perehdyttyään EU:n päätösehdotukseen, valtioneuvoston sitä koskevaan kirjelmään ja erikoisvaliokunnan lausuntoon. Suuren valiokunnan kannanotto velvoittaa valtioneuvostoa poliittisesti
- Ennen EU:n ministerineuvoston kokousta toimivaltainen ministeri suureen valiokuntaan.
- Suuri valiokunta voi myös pyytää selvityksiä asioiden valmistelusta Euroopan unionissa.

Ulkoasiainvaliokunta - EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka

- <https://www.eduskunta.fi/FI/lakiensaattaminen/valiokunnat/ulkoasiainvaliokunta/Sivut/default.aspx>
- EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka
- Ulkoasiainvaliokunta: käsittelee EU-asioita, kuulee ministereitä sekä päättää eduskunnan kannasta.

Erikoisvaliokunnat ja EU-asiat

- merkittävä rooli EU-asioiden käsittelyssä
- erikoisvaliokunnat antavat lausuntoja
- lausuntojen määrä vaihtelee laajalti

EU-asiat eduskunnan täysistunnossa

- jos eduskunnan on hyväksyttävä EU:n päätös tai ryhdyttävä sen johdosta lainsäädäntötoimiin.
- EU:n säädökset, ennen kaikkea direktiivit, vaativat usein muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Toissijaisuusvalvonta

- päätökset tehtävä mahdollisimman lähellä kansalaisia
- Kansalliset parlamentit: toissijaisuusmuistutus EU:n toimielimille. Muistutuksen perusteena: asiasta tulisi unionitason asemesta päättää kansallisesti, alueellisesti tai paikallisesti.
- Eduskunnan toissijaisuusmuistutukset on hyväksyttävä täysistunnossa suuren valiokunnan mietinnön pohjalta.
- TS-asiat

Eduskunnan tiedonsaanti EU-asioista

- https://www.eduskunta.fi/FI/euasiat/EU_lainsaadantoasiat/Sivut/default.aspx
- eduskunnalle ehdotukset, joista päätetään Euroopan unionissa ja jotka muutoin perustuslain mukaan kuuluisivat eduskunnan toimivaltaan (perustuslain 96 §, ns. U-asiat)
- suurella valiokunnalla ja ulkoasiainvaliokunnalla rajoittamaton oikeus saada valtioneuvostolta tietoja asioiden valmistelusta EU:ssa (perustuslain 97 §, ns. E-asiat)

U-kirjelmät / U-asiat / Unioniasiat

- Lainsäädäntöehdotukset ja muut eduskunnan toimivaltaan kuuluvat ehdotukset lähetetään eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmällä (U-kirjelmä)
- komission ehdotus, muistio esityksen sisällöstä ja vaikutuksista sekä valtioneuvoston kanta asiaan
- Eduskunnan puhemies: U-kirjelmä suureen valiokuntaan (tai ulkoasiainvaliokuntaan) ja määrää mitkä erikoisvaliokunnat antavat asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle. Kirjelmän lähettämisestä valiokuntiin ilmoitetaan täysistunnossa.
- Verkossa vuodesta 1998
- esimerkki: U 2/2015
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Sivut/U_2+2015.aspx

E-kirjeet/ E-asiat /Eurooppa-asiat

- Valtioneuvoston selvitys muussa kuin eduskunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa (E-kirje) on tavallisesti yksittäisen ministeriön kirje
- E-kirjeet lähetetään suoraan ministeriöstä suurelle valiokunnalle. Erikoisvaliokunnat päättävät itsenäisesti antavatko ne asiasta lausunnon
- Verkossa vuodesta 2001
- Esimerkki: E 4/2013
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/e_4+2013.pdf#search=E%204%2F2013

UTP-asiat / Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat asiat

- UTP-asia (ulko- ja turvallisuuspolitiikka -asia) vireille valtioneuvoston selvityksellä. Ministeriöiden selvityksillä informoidaan eduskuntaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevista asioista.
- Eduskunta: valtioneuvostolta selvitys ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevista asioista (PL 97 §). Suurin osa EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, mutta joukossa myös mm. YK:ta koskevia asioita
- Verkossa vuodesta 2003

Y-asiat / yhdentymisasiat, U- ja E- jatkokirjeet

- Y-asiat (yhdentymisasiat) vuonna 1994 (ETA-jäsenyyden aikana) eduskuntaan tulleita asioita. Y-kirjelmiä ei ole kokoteksteinä eduskunnan verkkosivuilla, esimerkiksi Y 35/1994
- **U- JA E-Jatkokirjeet:** jatkokirje seuraavissa tilanteissa:
ehdotus *muuttuu* niin oleellisesti aiemmasta ehdotuksesta, edellyttää Suomen kannan uudelleenarviointia
- ehdotukseen *lisätään* eduskunnan toimivallan alaan kuuluvia uusia asioita, joihin eduskunta ei ole aiemmin ottanut kantaa
- UJ:t verkossa vuodesta 2001, EJ:t samoin vuodesta 2001

Esimerkkinä sähkörahadirektiivi

- [KOM \(2008\) 627](#) →
- EUTORI 2008/1488 →
- [U 4/2009](#) →
- [Direktiivi 110/2009](#) →
- [HE 2/2011](#) →
- Sädökset 899-907/2011

Selonteot, tiedonannot ja ilmoitukset

- tiedonanto tai selonteko hallintoa tai kansainvälisiä suhteita koskevasta asiasta. tiedonannon päätteeksi voidaan äänestää valtioneuvoston tai ministerin luottamuksesta
 - Voivat olla EU-asioita, esim PI EU-asioista
- 22.11.2017

Ministerien kuuleminen

- Ennen EU:n ministerineuvostojen kokouksia ministerit esittelevät neuvostossa käsiteltäviä asioita suurelle valiokunnalle
- Ministerikuulemiset neuvoston kokousta edeltävänä perjantaina. Valiokunnan jäsenille *etukäteen* neuvoston asialista ja jokaiseen asiakohtaan liittyvä ministeriön muistio, jossa valtioneuvoston kanta
- Varmistetaan että asian valmistelu on edennyt SUV:n edellyttämällä tavalla ja annetaan ministerille *toimivaltuus* tulevia neuvotteluja varten

- Neuvoston kokouksen jälkeen:
ao.ministeriöstä kirjallinen kokousraportti
suurelle valiokunnalle (ja ulkoasianneuvoston
kokouksesta ulkoasiainvaliokunnalle)
muutaman päivän sisällä
- Jos ministeri on neuvostossa jostain syystä
joutunut *poikkeamaan yhteisesti sovitusta*
kannasta, hänen on tällöin annettava asiasta
selvitys ja perusteltava toimintalinjansa

Julkisuus

- Valiokuntien kokoukset eivät ole julkisia
- Yhteiskunnallisen keskustelun edistämiseksi avoimia silloin, kun kokouksissa hankitaan tietoa esim. asiantuntijakuulemisten kautta
- Pöytäkirjat ja useimmat asiakirjat julkisia välittömästi valiokunnan kokouksen jälkeen. Lehdistötiedotteessa tärkeimmät päätökset
- [https://www.eduskunta.fi/FI/lakiensaaminen/v
aliokunnat/suuri_valiokunta/Sivut/default.aspx](https://www.eduskunta.fi/FI/lakiensaaminen/v
aliokunnat/suuri_valiokunta/Sivut/default.aspx)

- *Vaitiolon mahdollisuus*: SuV tai UaV voi päättää, että edustajien noudatettava vaitioloa asian käsittelyssä. Tavallisesti tämä johtuu tilanteesta, jossa ei haluta paljastaa Suomen neuvotteluvaraa.
- suurin osa ei luottamuksenvaraisia.

Suomen järjestelmän hyvät ja huonot puolet

- +ministerit mukana
- +eduskunnan vahva rooli
- +Rakenne selkeä, kattava, tehokas

- -tärkeimpien asioiden hukkuminen massan sekaan
- -tulos riippuu siitä, mihin sitä halutaan käyttää

Kansainvälinen yhteistyö

- SuV ja UaV tapaavat europarlamentaarikkoja säännöllisesti
- vierailut Brysselissä, tapaavat komissaareja, korkeita virkamiehiä sekä EP:n jäseniä. EU-edustuston virkamiehet antavat valiokunnalle tietoja asiain valmistelusta
- Yhteistyö muiden parlamenttien EU-valiokuntien kanssa ja EP:n kanssa tapahtuu COSACin <http://www.cosac.eu/en/> kautta.
- Kansallisilla parlamenteilla on myös sähköinen EU-tiedon IPEX-foorumi <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/home/home.do> joka toimii parlamenttien välisenä tiedonvaihtokanavana

Eduskunnan Brysselin-toimisto

- https://www.eduskunta.fi/FI/euasiat/eduskunnan_brysselin_toimisto/Sivut/default.aspx
- Eduskuntaa palvelee EU-asioissa eduskunnan Brysselin-toimisto, osa eduskunnan EU-sihteeristöä
- seuraa EU:n lainsäädäntöaloitteita jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa
- Brysselin asiantuntijalla Twitter-tili <https://twitter.com/EduskuntaBXL>

- avustaa ja osaltaan vastaa Brysseliin suuntautuvista kansanedustajien virkamatkoista
- yhteistyö europarlamentaarikkojen kanssa

III Lobbaus eli edunvalvonta Euroopan unionissa

- Lobbaus=pyrkimys vaikuttaa päätöksentekijöihin ja päätösten valmisteluun tavoitteen, näkyvyyden tai muun edun saavuttamiseksi.
- Lobbareiden kirjo Brysselissä on laaja.
- Lobbarirekisterissä 6500 toimijaa vuonna 2014 . Edunvalvojarikisteri on vapaaehtoinen. Rekisteri otettiin käyttöön 2011.
- [EU:n toiminnan avoimuus](#)

Anna Hyvärinen – Tapio Raunio
SUOMI 20 VUOTTA EU:SSA:
KRIITTINEN TARKASTELU UNIONIASIOIDEN
KANSALLISESTA VALMISTELUSTA
Oikeus 2016 (45); 4: 553–567
<https://www.edilex.fi/oikeus/17248>

Eduskunnan ja valtioneuvoston yhteistoiminta
Euroopan unionin asioiden
kansallisessa valmistelussa
Oikeusministeriö, Helsinki 2012

- [http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76341/omso 57 2011 ohje 44 s.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76341/omso_57_2011_ohje_44_s.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Suomen EU-puheenjohtajuus 2019

- EU:n neuvoston puheenjohtajuus
- <https://www.consilium.europa.eu/fi/council-eu/presidency-council-eu/>
- Suomen EU-puheenjohtajuus-sivusto (avautuu 29.5.19)
- <http://eu2019.fi/>
- Suomi valmistautuu EU-puheenjohtajuuteen
- <https://vnk.fi/eu/eu-puheenjohtajakausi-2019>

- Suomen EU-puheenjohtajuus/VNK

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2019-AK-244896.pdf>

Kiitos!

- Tommi.peuhkurinen@eduskunta.fi
- Muistakaa vastata palautekyselyyn!